

Gaat onze aarde afknappen of opknappen?

Recensie van het boek "Chaospunt" van Ervin Lazlo, en wat het mij persoonlijk doet

Het boek beschrijft dat we met onze huidige beschaving en hoe we met onszelf, en met elkaar, en met de natuur omgaan, onontkoombaar afstevenen op een punt waarop er maar twee mogelijkheden zijn: afknappen (breakdown) of opknappen (breakthrough, transformatie). Zijn perspectief is hoe we samen naar een natuurlijk evenwicht kunnen komen, opknappen dus. Hij beschrijft dit zo herkenbaar en leesbaar. Hij geeft veel feiten die helder maken dat onze moederaarde echt eindig is, als een kapitaal op de bank. Als je daarvan wilt blijven leven is het zaak dat je slechts leeft van de rente-inkomsten in plaats van dat je het kapitaal opsnoept. Lazlo pleit daarom om niet van ons natuurlijk kapitaal te leven maar van onze natuurlijke rente inkomsten. En hij doet goede suggesties wat ieder daar zelf aan kan bijdragen op het vlak van persoonlijke bewustwording van je verbinding met de natuur. Een goede aanvulling op Al Gore met zijn "An inconvenient Truth" en op het tweede deel van het rapport van het internationale klimaatpanel IPCC, dat op 6 april 2007 gepubliceerd werd. "Chaospunt" is een boek naar mijn hart.

Anders dan Al Gore vraagt Lazlo meer de aandacht voor het effect van zienswijzen op de mogelijkheden voor de mensheid om zijn grenzen te verleggen en transformatie mogelijk te maken. Hij schetst hoe opeenvolgende beschavingen allemaal tegen grenzen aan liepen, en daarop stuk dreigden te lopen. Juist als een beschaving met de rug tegen de muur staat, is de neiging heel begrijpelijk om die benauwenis op te willen lossen met de oude vertrouwde strategieën en denkbeelden. De benauwenis moet vaak nog hoger oplopen voor men zich realiseert dat het juist die denkbeelden zijn die de problemen hebben veroorzaakt. Diverse beschavingen zijn op dit punt ten onder gegaan. Maar als er in een beschaving voldoende besef en voldoende draagvlak is voor de noodzaak om vanuit andere denkbeelden te gaan leven en handelen, dan ontstaat er een nieuw perspectief. Het zijn de denkbeelden die de grenzen bepalen van wat wij voor mogelijk houden. Lazlo hoopt duidelijk dat we dit nieuwe perspectief met elkaar zullen realiseren. Lazlo: "Maar we weten niet wat er gaat gebeuren. We weten alleen wat er gebeurd is. Het antwoord op de vraag hoe het gaat lopen, zal nog even op zich laten wachten; we bevinden ons in een tijd venster. Nog hebben we ons lot zelf in handen." Toch kunnen we het nieuwe perspectief een duwtje in de rug geven. Als dat duwtje binnen het cruciale tijd venster beschikbaar is, kan het buitengewoon veel effect hebben.

Het verhaal van Lazlo over hoe beschavingen zich kunnen ontwikkelen, is voor mij zo herkenbaar als ik kijk naar de ontwikkeling van mijn eigen bewustzijn (persoonlijke beschaving). Die is ook schoksgewijs gegroeid. Ik herken heel goed hoe ik hardnekkig aan mijn oude zienswijzen vasthield en vanuit mijn gevoel van gelijk niet zag hoe ik heel effectief mijn eigen glazen in aan het gooien was. En juist daardoor werd mijn beknelling zo groot dat ik, door alle stront in mijn ogen heen, wel móest zien waar ik mee bezig was. Ook in mijn werk als therapeut zie ik vaak dat juist uit die beknelling pas een nieuwe impuls en de nieuwe levensvisie kan ontstaan. Dus dank aan de beknelling. Daar heb ik inmiddels veel vertrouwen in. Dus het mondiaal proces dat Lazlo beschrijft, werkt wat mij betreft ook zo op persoonlijk niveau. We hebben het hier eigenlijk over een natuurlijk proces dat je op alle niveaus kan herkennen.

Lazlo schrijft dat een belangrijke mogelijkheid om dit nieuwe perspectief straks een goed duwtje te geven is "je eigen bewustzijn laten groeien". En met het bewustzijn groeit ook je manier van kijken, en verbreedt zich ook je horizon. In onze wereld kijken we de afgelopen 25 eeuwen (al vanaf Socrates en Archimedes) met een logos-bril naar onze wereld. Vanuit mijn persoonlijke ervaring vat ik dit als volgt op. De logos-bril is de bril van het verstand waarmee we analyseren, waarmee we dingen zichtbaar en (be-)grijpbaar maken door ze uit elkaar te halen. We ontlene zelf vaak onze identiteit aan bewoordingen die op scheiding gebaseerd zijn zoals: Nederlanders en Duitsers, arm en rijk, terroristen en vechters voor de vrede en de democratie, hoe ik ben en hoe ik had willen zijn, wie ik ben ik nu en wie wil ik straks zijn, me laten leiden door mijn hoofd of door mijn hart. Maar ook heel eenvoudig als "jij en ik" en "ik en mijn lichaam" en "ik en de natuur". Deze manier van kijken en maakt veel zichtbaar. Dat heeft de mensheid geen windeieren gelegd. Maar het levert nu ook steeds meer problemen op. Problemen die de onhoudbaarheid van het leven in scheiding steeds zichtbaarder maken. Problemen die dus voortkomen uit de bril die wel zichtbaar maakt door te scheiden, maar die tegelijkertijd de verbinding en wat er met de verbinding gebeurt, onzichtbaar maakt. Terwijl nu juist in die verbinding de oplossing lijkt te liggen.

Lazlo pleit er daarom voor om onze logos-bril te vervangen door de holos-bril. Zolang we met de logos-bril blijven kijken blijft alles wat met verbinding te maken heeft, onzichtbaar. Dit betekent niet dat we ons analyserende verstand vaarwel zouden moeten zeggen, maar dat we eerste met de holos-bril naar de verbinding gaan kijken en zien wat daar nodig is. Om daarna met de logos-bril, die dan een onderdeel blijkt van de holos-bril, te zien hoe we dat handig en verstandig aan kunnen pakken. Dit is echt uit mijn hart gegrepen.

Ik merk dat de wereld er op slag anders uit ziet als ik met name let op wat er in en met de verbinding gebeurt. Draagt het bij tot de versteviging van de verbinding of kalft de verbinding af? Dit is voor mijn de kernvraag die me helpt de holos-bril op te zetten. Als ik me door deze vraag laat leiden blij ik heel andere beslissingen in mijn leven te nemen. Hoe doe ik dat zelf eigenlijk in mijn persoonlijke leven? Hoe meet ik mij een holos-bril aan? Hoe ziet dit eruit? Nou, eigenlijk heel eenvoudig, me ze vragen veel oefening en discipline. Ik noem wat voorbeelden.

- Ik sta regelmatig stil bij wat er in mijn lijf is gebeurd. Gewoon even stoppen met denken en met mijn aandacht bij mijn lijf zijn. Wat bijzonder dat mijn lijf, een stukje van de natuur, zo goed zijn eigen zaakjes kan regelen, ook al snap ik er niks van. Alleen al dát zien, geeft me vertrouwen in de natuur. Als ik lekker eet wordt de sensatie van de vers gebakken 9-granen boterham met kaas eenvoudigweg een feest. Het feest van de verbinding met mijn lichaam zit hem in kleine dingen. Noodzakelijk is dat ik wel stil sta om ze te ontvangen. Eenvoudige oefeningen die mij hierbij geholpen hebben zijn, met aandacht lopen, en bij elke stap als het ware de aarde met mijn voeten kussen (loopmeditatie). Of in de rust gaan zitten en mijn aandacht alleen richten op mijn ademhaling, zonder die te regelen. Ik laat me dan bij elke uitademing ietsje verder in mijn stoel zakken. En bij elke inademing ontvang ik moeiteloos wat mij telkens weer gegeven wordt. En als ik een kopje thee drink, of iets eet, sta ik er regelmatig bij stil wat me gegeven is en hoe het smaakt en wat het me doet; oefenen in een ontvankelijkheid zonder hongerig en gretig te pakken. Het plezierige van mijn lichaam is dat het er alleen NU kan zijn. Het is onmogelijk dat het er gisteren is, of morgen. Door me dus op mijn lichaam te concentreren kom ik vanzelf in het NU terecht. Dan vallen gevoel en lijf samen tot één geheel. En da's een wereld van verschil met "bezig zijn met de pijn van gisteren of de angst voor morgen".
- Ik sta open voor wat er in mijn gevoel gebeurt, ook al kan ik er met mijn verstand niet bij.

Sterker nog, pas als ik niet met mijn logos-bril kijk naar mijn gevoel, kan ik zien wat daar leeft. En dat blijkt heel veel te zijn, met net zoveel weersgesteldheden als er op onze aardbol voortkomen. En als ik me niet met die weersgesteldheden wil verbinden, of voorkeuren wil koesteren en andere afwijs, of als ik denk er macht op uit te kunnen oefenen om ze naar mijn hand te zetten, juist dan krijg ik gedonder in de glazen. Ik kan ook over mijn gevoelens gaan denken of ze proberen te verklaren of te interpreteren. Allemaal manieren om niet voor lief te nemen wat er is. Juist dan raak ik van slag. Maar als ik die weersgesteldheden neem voor wat ze zijn, me ermee verbind, dan blijken ze me zoveel te vertellen over hoe "leven in verbinding" in elkaar zit, dat ik me dan een rijk man voel. Ik ga dan niet alleen veel meer schoonheid van het leven in mezelf voelen, maar ook in de wisselwerking met de mensen en met de natuur om mij heen. En de schoonheid die ik in die wisselwerking, in die verbinding tegen kom lijkt onuitputtelijk. Verbinding, heelheid en schoonheid horen voor mij bij elkaar. Thich Nhat Hanh is wat dit betreft voor mij een leraar (<http://www.plumvillage.org>).

- o Lazlo schrijft ook in zijn boek "werk eerst aan de heling in jezelf; dat geeft je vanzelf de mogelijkheid om bij te dragen aan de heling van je omgeving". Ik merk hiervan in mijn leven, dat dit inderdaad een natuurlijke stap is om bij te dragen aan mijn omgeving. En het is daarbij niet eens nodig dat ik de intentie heb om mijn omgeving te helpen; ik mag het gewoon doen omdat het mijzelf goed doet. Zo merk ik hoe goed het mij doet om me te verbinden met mijn vader en mijn moeder, met mijn eerste vrouw, met mijn kinderen, met mijn huidige vrouw en haar

kinderen die als onze kinderen voelen, en met de ex-en van mijn tweede vrouw. En dit geeft rust en gemak in mijn familie. Zo blijkt dat het me zo verbinden met mijn klanten mijzelf én mijn klanten inspireert. En ook me verbinden met de straatgenoten, met collega's door het hele land, met de integratieproblematiek in Amersfoort en met landelijke en mondiale gebeurtenissen, draagt bij aan het mezelf en het leven in verbondenheid trouw zijn. Als ik lekker in mijn vel en in mijn gevoel zit, blijkt het een natuurlijke stap voor mij te zijn dat ik me met deze wereld steeds meer verbind en me in deze wereld steeds meer thuis ga voelen.

Om weer met Lazlo te eindigen: uit Amerikaans onderzoek blijkt dat het aantal "culturele creatievelingen", dit zijn holistische kijkers, de afgelopen 50 jaar in Amerika is gegroeid van weinig tot 48 procent. Het draagvlak voor het nieuwe perspectief is dus fors gegroeid. Bemoedigend.

Tegelijkertijd is de financiële, economische en politieke macht veelal nog in handen van mensen die met een logos-bril kijken. Als wij nu allemaal in ons eigen leven onze holos-bril goed ontwikkelen, en ervan uitdelen, dan kan het zijn dat we straks binnen het cruciale tijd-venster voldoende kritische massa hebben om het duwtje naar het nieuwe perspectief te geven. De toekomst zal het leren.

Paul van Beuzekom, www.opeigenkoers.nl
Amersfoort 5 april 2007